

OPONENTSKÝ POSUDEK

na diplomovou práci Bc. Daniely Markové

Rozpad Jugoslávie a česká zahraniční politika
(UHV, FF Univerzita Pardubice, Pardubice 2015, s. 171)

Bc. Daniela Marková se ve své práci zaměřila na soubor složitých a navzájem provázaných témat rozpadu jugoslávské federace a odrazu těchto událostí v zahraniční politice České republiky. Zánik Jugoslávie byl dlouhodobým procesem doprovázeným sérií válek a krvavých konfliktů, a proto při jejich výkladu je každý badatel postaven před mnohé metodologické problémy.

Na samém počátku tohoto posudku je tedy nutno konstatovat, že se kol. Markové v primárním pohledu podařilo chronologii těchto událostí vylíčit účelným a promyšleným způsobem. Jedná se tak o metodologicky kvalitní práci, v níž autorka prokázala obeznámenost s dostupnou sekundární literaturou českých i zahraničních autorů. V oblasti české balkanistické historiografie uvádí odkazy takřka na veškeré knižní monografie, jež k této tematice od počátku 90. let minulého století vznikaly, avšak v bohaté míře jsou zastoupena rovněž „kanonizovaná“ díla světové balkanologie. Kladně lze hodnotit také citované práce slovinské, z hlediska názorové a interpretační komplexnosti by však v předkládané diplomové práci našly své místo také zásadní práce pocházející ze zemí sledovaného regionu (jejich absenci však nelze s ohledem na diplomantčinu specializaci chápat jako pochybení). Pochopitelná je rovněž absence citovaných archivních materiálů, jež doposud nejsou zpřístupněny, a proto je kol. Marková při svém výkladu nucena se opírat o periodický tisk a elektronická média.

Kol. Marková své bádání zcela logicky vymezuje údobím nejen 90. let minulého století, ale také první dekadou nového tisíciletí, čímž dává na srozuměnou, že množství témat má své přímé konsekvence i dávno po zániku jugoslávské federace nejen z hlediska státoprávních vztahů, ale také v symbolické rovině. Autorka správně poznamenává, že terminologické označení *Jugoslávie* definitivně zaniklo až v roce 2003 v souvislosti s dohodou o rozvolnění federativního svazku Srbska a Černé Hory.

Tak široký chronologický rámec doprovázený množstvím heterogenních událostí – jakkoliv je namístě a správný – s sebou nese mnohá úskalí, jimž se ani kol. Marková při psaní své diplomové práce nemohla plně vyhnout. První z nich vyplývá ze zvolené metodologie – tj. výklad událostí z hlediska jednotlivých federativních subjektů (zmiňován mohl být také problém vojvodinského separatismu), k němuž se autorka přiklonila, ve své podstatě mění celou práci v soubor sedmi základních geografických a geopolitických celků, jejichž cestu k samostatnosti autorka vysvětluje vždy ve zvláštní narativní linii (kapitole či podkapitole). Z tohoto přístupu se tak vytrácí možnost sledovat v hlubší perspektivě změnu ve vzájemných vztazích „jugoslávských národů a národností“ v době, kdy ještě dožíval jugoslávský federativní stát. S tím souvisí druhé základní úskalí této metodologie: výklad se na vymezeném rozsahu diplomové práce omezuje na schematizované líčení jednotlivých událostí, které lze označit za „klíčové“. Řada otázek faktického i symbolického rázu tak musí být nevyhnutelně opomenuta. Zjednodušení (znovu ale opakují, že pochopitelná a nevyhnutelná) se týkají také kontextového vstupu k celé problematice (s. 4–10). V mnoha ohledech se proto práce stává spíše politologicko-historiografickým přehledem, jehož kompilační charakter často neumožňuje rozvinout výraznější analytické a interpretační úvahy. Zvolený postup a tematická šíře tak autorku omezují ve vlastním hodnocení sledované tematiky.

Práce je členěna do dvou základních tematických celků. První okruh tvoří devět kapitol, z nichž první, jak již bylo řečeno, lze označit jako kontextovou. Kol. Marková dále

v jednotlivých kapitolách věnuje pozornost v chronologickém sledu jednotlivých federativním republikám a kosovské autonomní oblasti na jejich postupné cestě k nezávislosti. Začíná Slovinskem, následně líčí události v Chorvatsku a Bosně a Hercegovině, dále vývoj v Srbsku, kde se zaměřuje na stručný popis anatomie režimu S. Miloševiče i jeho pádu. V šesté kapitole pak v logickém sledu přistupuje ke kosovským událostem, zatímco kapitola sedmá popisuje vývoj poměrů na Černé Hoře, přičemž tříleté období nefunkční de facto konfederace Srbska a Černé Hory symbolicky uzavírá „dějiny Jugoslávie“. Opomenuta není ani situace makedonská, již je věnována kapitola osmá. První tematický celek je zakončen nevelkým pojednáním o soudním tribunálu pro zločiny v bývalé Jugoslávii.

Druhý tematický okruh tvoří desátá kapitola, v níž diplomantka sleduje proměny české zahraniční politiky vůči zemím západnímu Balkánu (vyjma Albánie). Lze vyslovit obavu, že právě tato zhruba dvacetistránková část patří v celé diplomové práci k nejproblematictější, neboť bez užití archivních materiálů ji nelze pojmout jinak než jako přehled prohlášení a citátů uveřejněných v tištěných i elektronických periodikách. Diplomantka vykonala nepochybně důslednou a pečlivou rešerši, jejíž potenciální přínos však zcela nevyužila, čímž potvrdila převážně kompilační charakter celé své práce.

I přes tyto koncepční výtky se však, jak již bylo naznačeno, jedná o kvalitní práci, které z hlediska faktografického nelze v zásadě nic vytknout. Práce je vypracována v souladu s kritérii na ni kladenými, včetně důsledného dodržení citačních pravidel. Diplomová práce kol. Markové je současně psána kultivovaným jazykem, který postrádá chyby gramatické či stylistické povahy. Její faktický přínos je však s ohledem na výše uvedené skutečnosti problematický. Z tohoto důvodu mohu předkládanou práci **doporučit v obhajobě**, pro niž navrhuji hodnocení v horním pásmu známky **velmi dobře**.

V Pardubicích dne 17. ledna 2016

.....
PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
oponent diplomové práce